

Ministerieel besluit tot vaststelling van het gebied 'Meetkerkse Moeren, poldergebied rond Houtave en overgang naar de zandstreek' in de landschapsatlas

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 4.1.1, 1°.
- het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, artikel 4.1.6.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en vormvereisten, beschreven in:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 4.1.3;
- het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, artikel 4.1.6;
- het ministerieel besluit van 17 juli 2015 tot vaststelling van de inventarismethodologie voor de landschapsatlas.

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de erfgoedwaarden van de onroerende goederen die worden opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas zijn onderzocht.
- de resultaten van het onderzoek voor opname van de onroerende goederen in de vastgestelde landschapsatlas zijn voor het vast te stellen gebied publiek raadpleegbaar gesteld in de vorm van een beschrijving op basis van de erfgoedwaarde, de erfgoedkenmerken en de erfgoedelementen.
- het agentschap Onroerend Erfgoed organiseerde een openbaar onderzoek van 20 oktober 2020 tot en met 18 december 2020.
- de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed gaf advies op 11 maart 2021.
- de behandeling van de opmerkingen en bezwaren en het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed van 11 maart 2021 is opgenomen in het beveiligd digitaal bestand genaamd '2020-V22_BehandelingAdviezenBezwaren' opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De onroerende goederen die worden opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas hebben erfgoedwaarde en zijn voldoende goed bewaard.

Die onroerende goederen maken integraal deel uit van het gebied 'Meetkerkse Moeren, poldergebied rond Houtave en overgang naar de zandstreek' waarvan de erfgoedwaarden als volgt gemotiveerd kunnen worden:

- de archeologische waarde: de pleistocene dekzandrug in het noorden oefende een constante aantrekkingskracht uit op de historische bewoning. Vondsten uit de steentijden, Romeinse periode en middeleeuwen bevestigen dit. Na de reliëfinversie verschuift de focus naar de zandige kreekruggen waar de middeleeuwse dorpskernen van Meetkerke en Houtave ingeplant zijn. Verschillende vindplaatsen uit de middeleeuwen bevinden zich ook in de onmiddellijke nabijheid van het historische wegennet. Centraal liggen enkele verlaten kasteelsites en hoeves die teruggaan op een site met walgracht. De vervaagde contouren van de aarden omringdijk zijn een zeldzaam relict van de 17de-eeuwse droogmakingsperiode in dit gebied.
- de historische waarde: het noordelijk gebied behoort tot de kustpolder waar als sprake is van bewoning en economische activiteiten door de mens sinds de Romeinse periode. Het verband tussen de bewoning en de bodemgesteldheid is nog steeds duidelijk zichtbaar. De polderdorpen hebben hun oorsprong in de 11de eeuw en zijn ingeplant op de hogere kreekruggen. De kleinschalige kernen hebben hun oorspronkelijke historische configuratie rondom de parochiekerk bewaard. Een aantal omwalde hoeves centraal in de polder gaan terug op middeleeuwse ontginningshoeves met de focus op veeteelt. Rondom de dorpskernen liggen talrijke grote en kleine hoeves verspreid, vaak met een verdwenen walgracht en toegankelijk via een lange erfoprit. Een aantal gaat terug op vroeger maar inmiddels verlaten kasteelsites. De centraal gelegen depressie van de Lage Moere van Meetkerke gaat terug op een tijdens de middeleeuwen ontgonnen veenmoeras. De afgraving van het veen was gekoppeld aan een toenemende vraag naar brandstof in de 11de en 12de eeuw en leidde tot een natte kom of moeras die tot in de late middeleeuwen bleef bestaan. De moeizame drooglegging van de Lage Moere werd, na een eerste poging in de 16de eeuw pas in de eerste helft van de 17de eeuw met succes aangevat. De droogmakerij of 'Watering van de Lage Moere' werd gerealiseerd na de aanleg van een aarden omringdijk en met behulp van twee schepradwindwatermolens via een uitwateringssysteem op de Blankenbergse vaart. Door de onvruchtbare moederbodem werd het gebied na de droogmaking echter niet verder verkaveld zodat de middeleeuwse smalle repelpercelering en het netwerk van land- en waterwegen behouden bleef. Het actueel bodemgebruik met smalle percelen en laantjes refereert aan het historisch graslandencomplex. De Grote Molen langs de Blankenbergse vaart vormt de enige nog complete schepradpoldermolen in België en is, samen met het pompgemaal, een zeldzaam relict van de lange ontginningsgeschiedenis. De Blankenbergse vaart is aangelegd in functie van de inpoldering en bedijking van dit deel van de kustvlakte in de middeleeuwen en speelde een cruciale rol bij de ontwatering. De waterweg is nog steeds in gebruik en vormt een goed bewaard en herkenbaar element in de polder. De oudste vermelding van de eendenkooi van Meetkerke gaat terug tot 1554 maar de constructie kan ouder zijn en verband houden met de zwanenhouderij in de middeleeuwen. De kooivijver met omgevend kooibos vormt een uniek ensemble dat deze historische jachttechniek op waterwild goed illustreert. Het kanaal Brugge-Oostende volgt deels de historische bedding van de middeleeuwse Ieperlee tussen Ieper en Brugge. Omwille van het groot

- economisch belang van dit traject werd het kanaal meermaals verbreed, verdiept en rechtgetrokken. Het rijgehucht Nieuwege is ontstaan bij een belangrijke veerpont op het kanaal en is gebruikt als aanlegplaats voor schepen. Hier ligt ook een vervaagd relict van het 17de-eeuws kanaaltracé. Ten zuiden van het kanaal vertaalt de overgang van de polders naar de zandstreek zich in het meer gesloten landschap rond ontginningshoeves en kastelen. De kasteeldomeinen 'Bloemendale' en 'Ter Lucht' gaan terug op 16de-eeuwse omwalde sites en hebben een 19de-eeuwse parkaanleg met indrukwekkende drevenstelsels en zichtassen.
- de technische waarde: de omgebouwde Grote Molen is één van de twee oorspronkelijk houten poldermolens die werden opgericht in functie van de drooglegging van de Meetkerkse Moeren. Deze molens maakten de ontginning mogelijk van de waterverzadigde laagte ontstaan na de middeleeuwse uitvening. De twee achthoekige schepradwindwatermolens vormden in de 17de eeuw het resultaat van een langdurig ontwikkelingsproces en een verruimde technische kennis. De Blankenbergse vaart maakt deel uit van het afwateringssysteem dat werd ingericht voor de droogmakerij. Binnen de bedijkte ruimte zorgde een netwerk van hoofd- en bijsloten voor de afvoer van het overtollige water naar zee. De Blankenbergse vaart is een van de twee hoofdwaterwegen binnen dit historisch hydrografisch netwerk die nog steeds actief zijn. De specifieke inplanting, inrichting en uitrusting van de eendenkooi maakt het geheel tot een bijzondere vangstinstallatie.
 - de ruimtelijk-structurerende waarde: in het open landschap vormen het kanaal Brugge-Oostende en de Blankenbergse vaart sterk visuele elementen. De beplanting met opgaande bomenrijen langs weerszijden van het kanaal, versterkt deze lijninfrastructuur en geleidt de blik in de open polder. De kerktorens van Meetkerke en Houtave vormen markante puntelementen en zijn van in de wijde omtrek herkenbaar. Het weggennetwerk volgt de hoger gelegen kreekruggen en brengt structuur aan in het uitgesproken vlak gebied. De centrale ligging van het kooibos in de markante venige depressie met voornamelijk hooilanden en weinig perceelsrandbegroeiing maakt dat de eendenkooi een opvallend en sterk ruimtelijk-structurerend element is.
 - de wetenschappelijke waarde: de Lage Moere is een tijdens de middeleeuwen ontgonnen veenmoeras dat na de droogmaking niet verder verkaveld werd waardoor het oorspronkelijke ontginningskarakter min of meer bewaard is gebleven. De 17de-eeuwse droogmakerij vormt een zeldzame en unieke onderzoekslocatie voor de studie van dijk aanleg en percelering gelinkt aan ontvening. Het resterend veenpakket biedt mogelijkheden voor natuurwetenschappelijk onderzoek naar bodemvorming in dit deel van de kustvlakte. Tussen 1933 en 1939 werd in de eendenkooi van Meetkerke voor het eerst wetenschappelijk vogelringwerk verricht. Het gebruik van de eendenkooi van Meetkerke als vogelringstation in de tweede helft van de 20ste eeuw betekende een motivatie tot behoud en herstel van de vangstinstallatie. In deze eendenkooi werden aanzienlijke aantallen watervogels gelokt, geringd, vrijgelaten en eventueel terug gevangen, met het oog op ornithologisch onderzoek naar aspecten van onder meer verspreiding, levensduur en migratie van soorten. De Lage Moere bestaat uit soortenrijke natte en traditioneel gehooide grasland- en moerasvegetaties, waarvan enkele

gedijen in specifiek venige milieus en mogelijkheden bieden voor biotooponderzoek.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- het ministerieel besluit van 17 juli 2015 tot vaststelling van de inventarismethodologie voor de landschapsatlas.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. De onroerende goederen opgenomen in het beveiligd digitaal bestand onder de naam '2020-V22_artikel1' worden opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas, vermeld in artikel 4.1.1, 1°, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Art. 2. De vastgestelde landschapsatlas is in de vorm van een georeferende GIS-laag beschikbaar op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Brussel,

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2021-10-13 22:52:08 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed



Matthias DIEPENDAELE